

Naturbegraafplaats in Gooise Meren

Haalbaarheidsstudie naar de mogelijkheden

Versie 1.0
15 januari 2026

Beleidsadviseur	Esmeralda Wagenaar
Afdeling	Mens & Omgeving
Datum	15 januari 2026
Behandeling	definitief
Opdrachtgever	Barbara Boudewijnse

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	College Uitvoeringsprogramma 2023-2026	4
1.2	Aanleiding	4
1.3	Leeswijzer	5
2	Context	6
2.1	Natuurbegraven en natuurlijk begraven	6
2.1.1	Natuurbegraven	6
2.1.2	Natuurlijk begraven	7
2.2	Criteria locatie natuurbegraafplaats	7
3	Mogelijke locaties voor natuurbegraven	9
3.1	Begraafplaatsen zonder mogelijkheid voor natuurbegraven	9
3.2	Begraafplaatsen met potentieel ruimte voor natuurbegraven	9
3.2.1	Algemene begraafplaats Bussum	9
3.2.2	Begraafplaats Nieuw Valkeveen	13
3.3	Overige potentiële locaties	16
3.3.1	Naarderbos locatie Golfbaan	16
3.4	Conclusies verkenning	17
3.5	Voorkeurslocatie tweede natuurbegraafplaats	18
4	Uitvoeringsstrategie	19
4.1	Uitwerking	19
4.2	Financiën	19
4.2.1	Definitieve locatiekeuze natuurbegraafplaats	19
4.2.2	Vorbereiding aanleg natuurbegraafplaats	19
4.2.3	Aanleg natuurbegraafplaats	20
4.2.4	Beheer natuurbegraafplaats	20
4.2.5	Opbrengsten	20
	Bijlage 1 Verkenning locaties natuurbegraven – niet geschikt	21
	Bijlage 2 Algemene begraafplaats Bussum	24
	Bijlage 3 Begraafplaats Nieuw Valkeveen	27

1 Inleiding

Op de begraafplaatsen in Gooise Meren wordt al eeuwenlang afscheid genomen van dierbare overledenen. De wijze waarop afscheid wordt genomen is voortdurend aan verandering onderhevig. Dit geldt ook voor de manier waarop nabestaanden en beheerders denken over de vormgeving van gedenktekens en het omgaan met de dood. Sinds twintig jaar is sprake van de opkomst van natuurbegraven in Nederland. In 2021 is in Gooise Meren de natuurbegraafplaats Nieuw-Valkeveen geopend.

1.1 College Uitvoeringsprogramma 2023-2026

In het College Uitvoeringsprogramma (CUP) wordt aangegeven welke acties op hoofdlijnen nodig zijn om de ambities uit het coalitieakkoord te realiseren. De begraafplaatsen zijn opgenomen in programma 3 'Passend wonen in een groene omgeving', waarbij het uitgangspunt is dat de gemeente Gooise Meren duurzaam, leefbaar en toekomstgericht is. Specifiek voor de begraafplaatsen wordt de volgende ambitie vermeldt:

"We passen het beleid voor de begraafplaatsen aan op het gebied van monumentenzorg, klimaatadaptatie, uitvaartzorg en andere relevante zaken. Op basis daarvan kunnen we de begraafplaatsen toekomstbestendig beheren."

1.2 Aanleiding

In juli 2025 is het beleidskader voor de begraafplaatsen van Gooise Meren vastgesteld. Het beleidskader geeft aan dat de begraafplaatsen van grote betekenis zijn. Gooise Meren wil met haar beleid de sociale, ecologische, culturele, economische en recreatieve functies en waarden van de begraafplaatsen beschermen en van kwaliteit blijven voorzien. In het beleidskader spreekt het gemeentebestuur de wens uit om samen met haar ketenpartners -de stichtingen die de Oude Begraafplaats Naarden en de Oude Rooms-Katholieke Begraafplaats onderhouden, de uitvaartondernemers en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed- te werken aan toekomstbestendige en duurzame begraafplaatsen in Gooise Meren.

Onderzoek tweede natuurbegraafplaats

In Naarden is aansluitend aan begraafplaats Nieuw-Valkeveen in 2021 een natuurbegraafplaats geopend. Deze begraafplaats heeft 439 graven. De meeste graven op deze natuurbegraafplaats zijn inmiddels uitgegeven of gereserveerd. In januari 2026 (d.d. 8 januari) zijn er nog 52 beschikbaar voor uitgifte. De natuurgraven voorzien duidelijk in een behoefte.

In aansluiting op de beleidsdoelstelling dat we veranderende wensen en gewoonten m.b.t. begraven, rouwen en herdenken mogelijk willen maken, is het wenselijk om een tweede natuurbegraafplaats te realiseren. In het Uitvoeringsprogramma horend bij het beleidskader is daarom opgenomen om te onderzoeken of een tweede natuurbegraafplaats mogelijk en haalbaar is. Het betreft hier een interne studie naar de mogelijkheden. Er is nog geen contact geweest met externe partijen.

Dit haalbaarheidsonderzoek moet antwoord geven op de volgende vragen:

- Bij welke van de gemeentelijke begraafplaatsen zou een tweede natuurbegraafplaats kunnen worden gerealiseerd?
- Wanneer een locatie in aanmerking komt, wat is er dan nodig om een natuurbegraafplaats te realiseren en wat gaat dat globaal kosten?

1.3 Leeswijzer

In deze notitie gaat het in hoofdstuk 2 over de kenmerken van natuurbegraven. Ook wordt het verschil tussen een natuurbegraafplaats en natuurlijk begraven uitgelegd.

In hoofdstuk 3 worden de mogelijkheden om een natuurbegraafplaats toe te voegen aan de gemeentelijke begraafplaatsen verkend. Ook is gekeken naar een locatie in het Naarderbos, direct aansluitend aan de golfbaan.

Hoofdstuk 4 gaat in op de uitvoeringsaspecten. Wat is er nodig om op een potentiële locatie een natuurbegraafplaats te realiseren. Welke stappen moeten gezet worden en hoeveel kost dat ongeveer.

2 Context

Om af te wegen welke locaties in Gooise Meren in aanmerking komen voor een natuurbegraafplaats worden in dit hoofdstuk de kenmerken van een natuurbegraafplaats beschreven, evenals criteria voor de locatiekeuze.

2.1 Een natuurbegraafplaats en natuurlijk begraven

Steeds vaker kiezen mensen voor natuurbegraven in plaats van begraven op een traditionele begraafplaats. In Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen begraven op een natuurbegraafplaats en natuurlijk begraven. De verschillen tussen deze uitvaartmogelijkheden wordt in deze paragraaf toegelicht. Deze haalbaarheidsstudie gaat specifiek over een plek voor een natuurbegraafplaats.

2.1.1 Natuurbegraafplaats

Bij begraven op een natuurbegraafplaats gaat om begraven in een natuurlijke sfeer, in een gebied met een natuurlijk karakter of in een natuurgebied waarbij het behoud of vergroten van de natuurwaarde van groot belang is. Vaak wordt gedacht dat een natuurbegraafplaats in het bos moet liggen. Maar er zijn ook goede voorbeelden van natuurbegraafplaatsen die (deels) in open gebied liggen. De natuurbegraafplaats Nieuw Valkeveen is een goed voorbeeld van natuurbegraven.

Kenmerken van een natuurbegraafplaats:

- Een rustige omgeving; je waant je ver van de drukte van de stad en verkeer.
- Uitgifte van graven voor de lange termijn, om zo min mogelijk verstoring van natuur en bodem te veroorzaken. Een aantal natuurbegraafplaatsen geeft graven voor onbepaalde tijd uit en geeft de natuurbegraafplaats, nadat alle graven zijn uitgegeven, terug aan de natuur. Het gebied komt dan in beheer bij bijvoorbeeld een natuurorganisatie of landgoed. Bij natuurbegraafplaats Nieuw Valkeveen gaat het om natuurgraven voor bepaalde tijd; ze worden uitgegeven voor 50 jaar en kunnen verlengd worden.
- Graven zijn voor 1 persoon.
- Geen grafmonumenten, alleen een boomschijf. Deze vergaat na verloop van tijd en het graf is dan niet meer zichtbaar.
- Geen beplanting of bloemen op het graf. Het graf valt niet op ten opzichte van de omgeving.
- Geen (specifiek) onderhoud van het graf.
- De kist en andere materialen in het graf moeten natuurlijk afbreekbaar zijn.
- Aandacht voor behoud en bescherming van de natuur.

Afbeelding 1 Natuurbegraafplaats Nieuw Valkeveen Afbeelding 2 Natuurbegraafplaats de Hoevens in Alphen -Noord-Brabant

2.1.2 Natuurlijk begraven

Het verschil met begraven op een natuurbegraafplaats is dat bij natuurlijk begraven het gaat om delen van bestaande (traditionele) begraafplaatsen. Een of meerdere velden worden omgevormd tot of aangelegd met een natuurlijke sfeer, maar het graf mag zichtbaar blijven. Soms zijn wel (kleine) grafmonumenten toegestaan, zoals een kei, en soms mag ook hier alleen een boomschijf of Met name op de algemene begraafplaats Bussum zijn mogelijkheden voor de ontwikkeling van natuurlijk begraven. Dit wordt meegenomen bij een reguliere aanpassing van uitvaartmogelijkheden op deze begraafplaats.

Kenmerken van natuurlijk begraven:

- Een grafvak op een traditionele begraafplaats, over het algemeen van beperkte omvang.
- Kleine natuurlijk ogende grafmonumenten zijn toegestaan: denk aan een boomschijf of zwerfkei.
- Het grafvak kent een natuurlijke sfeer door de gekozen beplanting, het extensieve beheer is erop gericht om het sfeerbeeld te behouden.
- Graven zijn meestal via graspaden bereikbaar.
- Minder specifieke eisen aan materiaal dat in het graf gaat.
- Graven worden voor de langere termijn uitgegeven.
- Graven hoeven niet specifiek voor 1 persoon te zijn.

Afbeelding 3 Bosgraven Nieuwe Algemene Begraafplaats Doorn

2.2 Criteria locatie natuurbegraafplaats

Voor de afweging welke begraafplaatsen in aanmerking komen voor de aanleg van een natuurbegraafplaats zijn de volgende criteria opgesteld:

- Rustige ligging – beperkt omgevingsgeluid en beperkt/geen zicht op omgeving (huizen, auto's, wegen).
- Natuurlijke sfeer.
- Op of aansluitend aan een van de gemeentelijke begraafplaatsen, omdat op de gemeentelijke begraafplaatsen vaak al voorzieningen als een aula, toilet, machines, parkeerruimte, etc. aanwezig zijn.
- Ruimte voor 200-400 graven. Plekken kleiner dan 100 graven zijn te klein om een aparte natuurbegraafplaats van te maken. Die komen eerder in aanmerking voor natuurlijk begraven.

Op de natuurbegraafplaats Naarden is per graf ongeveer 20-25 m² beschikbaar. Voor minimaal 200 graven is dus minimaal 4.000 – 5.000 m² oppervlakte nodig. De benodigde oppervlakte is ook afhankelijk van de vorm van het perceel.

- De huidige bestemming is begraafplaats/lijkbezorging of de bestemming is te wijzigen naar begraafplaats.
- Luchtdoorlatende bodem (technische eis voor goede lijkvertering).
- Grondwaterstand minimaal 1,50 meter onder maaiveld bij 1-diep begraven (technische eis voor goede lijkvertering en voor bescherming volksgezondheid)
- Bij voorkeur is de grond in eigendom bij de gemeente.

3 Mogelijke locaties voor een natuurbegraafplaats

In de gemeente Gooise Meren liggen dertien begraafplaatsen; acht daarvan zijn van de gemeente.

De gemeentelijke begraafplaatsen zijn:

- Algemene begraafplaats Muiden
- Algemene begraafplaats Muiderberg
- Algemene begraafplaats Bussum
- Oude Rooms-Katholieke begraafplaats (Bussum)
- Nieuwe Rooms-Katholieke begraafplaats (Bussum)
- Oude Begraafplaats Naarden
- Nieuw Valkeveen (Naarden)
- Natuurbegraafplaats Nieuw Valkeveen (Naarden).

Alle gemeentelijke begraafplaatsen zijn in het kader van deze haalbaarheidsstudie verkend.

3.1 Begraafplaatsen zonder mogelijkheid voor een natuurbegraafplaats

Uit de verkenning van de gemeentelijke begraafplaatsen blijkt dat op of bij een aantal gemeentelijke begraafplaatsen geen mogelijkheden zijn voor een natuurbegraafplaats. In bijlage 1 is een uitgebreider overzicht opgenomen van deze verkenning.

Het gaat om:

- Algemene begraafplaats Muiden.
Dit is een kleine begraafplaats met een hoge grondwaterstand. Deze begraafplaats voldoet niet aan de technische uitgangspunten.
- Algemene begraafplaats Muiderberg.
Deze begraafplaats heeft geen uitbreidingsmogelijkheden en kent een monumentenstatus.
- Oude Rooms-Katholieke begraafplaats in Bussum.
De begraafplaats is een gemeentelijk monument en heeft geen uitbreidingsmogelijkheden.
- Nieuwe Rooms-Katholieke begraafplaats in Bussum.
De begraafplaats heeft een strak ontwerp en de beschikbare ruimte voldoet niet aan de minimaal noodzakelijk oppervlakte voor een natuurbegraafplaats.
- Oude begraafplaats Naarden.
De begraafplaats is een Rijksmonument en heeft geen uitbreidingsmogelijkheden.

3.2 Begraafplaatsen met potentieel ruimte voor een natuurbegraafplaats

Er zijn twee begraafplaatsen waar wel potentieel ruimte is voor een natuurbegraafplaats. Dat zijn de algemene begraafplaats Bussum en begraafplaats Nieuw Valkeveen.

3.2.1 Algemene begraafplaats Bussum

De algemene begraafplaats Bussum heeft een oppervlakte van 6,5 ha. Het oude gedeelte, aangelegd in 1886, is sinds 2015 gemeentelijk monument. In 1936 is de begraafplaats uitgebreid. De begraafplaats ligt ingesloten tussen de Nieuwe Hilversumseweg aan de noord- en de oostzijde, het uitvaartcentrum van Monuta en de nieuwe R.K.-Begraafplaats aan de westzijde, de Struikheiweg aan de zuidzijde, de parkeerplaats van NS en het Bastionhotel aan de oostzijde. Hoewel een locatie aan zuidzijde van de begraafplaats gunstig leek, bleek tijdens het onderzoek dat de parkeerplaats van de begraafplaats meer potentie heeft voor een natuurbegraafplaats. In de

volgende sub paragrafen worden deze locaties toegelicht. Als laatste wordt gekeken naar de ruimte op de begraafplaats zelf.

3.2.1.1 Parkeerplaats aan de noordwestzijde van de begraafplaats

Nabij de ingang van de begraafplaats is de groen, ingerichte parkeerplaats gelegen van ongeveer 7.000 m² inclusief een groene buffer naar de Nieuwe Hilversumseweg. Deze parkeerplaats heeft 50 parkeervakken en wordt vooral bij uitvaarten gebruikt. Bezoekers van de begraafplaats parkeren echter vaak langs de Nieuwe Hilversumseweg of bij de ingang aan de Struikheiweg.

Afbeelding 4 Foto's van huidige situatie parkeerplaats

De voordelen van deze locatie:

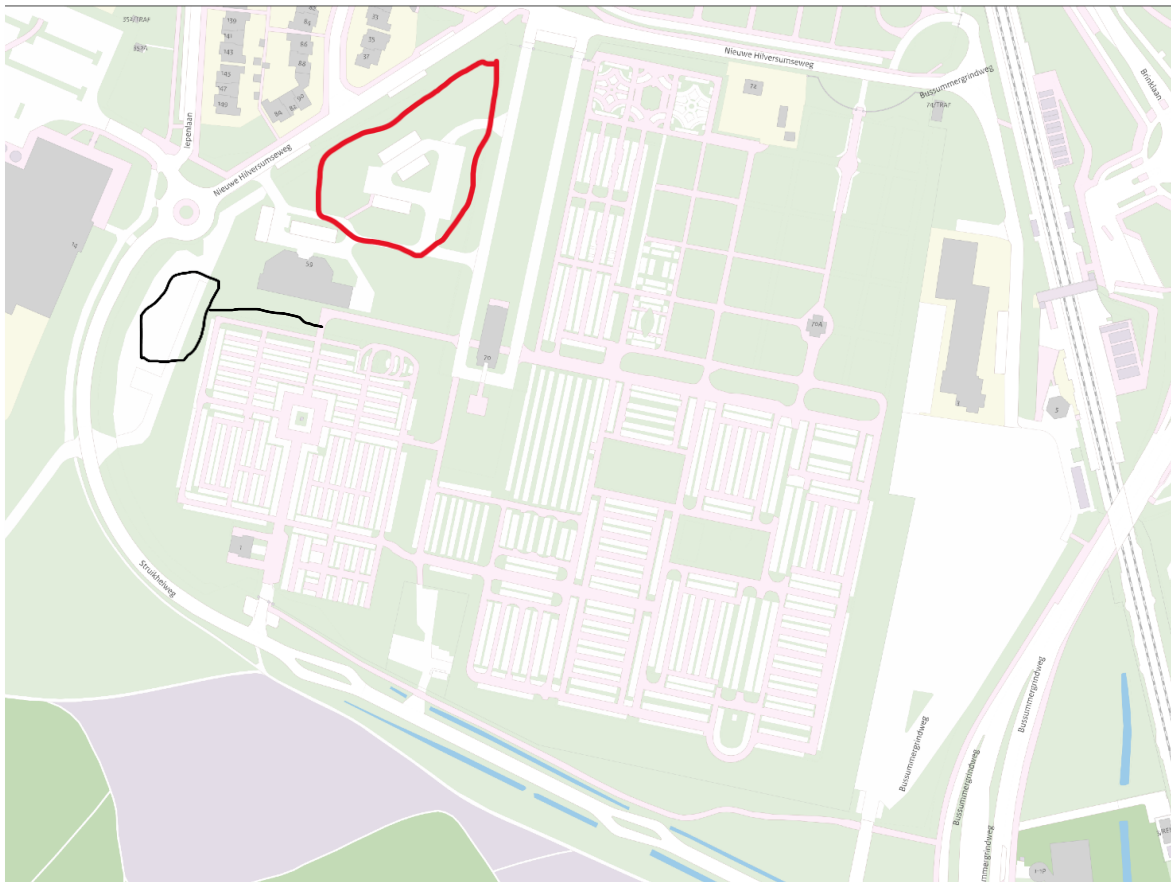
- Er is veel opgaand groen aanwezig. De parkeerplaats is door beplanting afgeschermd van de Nieuwe Hilversumseweg. Langs de Nieuwe Hilversumseweg ligt op dit gedeelte een grasberm aansluitend aan de begraafplaats.
- De Nieuwe Hilversumseweg is minder druk dan de Struikheiweg aan de zuidkant van de begraafplaats en er is geen verkeerslawaai van spoor, de NS-parkeerplaats of de drukke Bussumergrintweg.
- De grondwaterstand is gelijk aan die op de Nieuwe R.K. begraafplaats en de Algemene begraafplaats. Die is voldoende diep voor begraven.
- De parkeerplaats heeft de bestemming Maatschappelijk.
- Het is een afgescheiden gedeelte, door groenstroken gescheiden van de twee naastliggende begraafplaatsen en kan dus een eigen sfeer krijgen.
- De oppervlakte voor een natuurbegraafplaats is ongeveer 4.500 m². Hier zijn 200-225 natuurgraven mogelijk.

Kortom de parkeerplaats ligt op een doorgaans rustige plek en heeft – afgezien van het verhardingsoppervlak - al een natuurlijke sfeer. Voor het aanleggen van een natuurbegraafplaats hoeven hier weinig bomen gekapt te worden. De huidige verharding kan worden omgezet in gras met beplanting. Realisatie van een natuurbegraafplaats bij de algemene begraafplaats Bussum geeft meerwaarde aan deze begraafplaats. Het zorgt voor een gevarieerder aanbod aan graven in Bussum en draagt bij aan duurzaamheid met name door het vergroten van de biodiversiteit.

Nadelen van deze locatie

- De begraafplaats heeft geen parkeerplaats meer.

- Door Monuta wordt de parkeerplaats ook gebruikt, mogelijk leidt het opheffen van de parkeerplaats tot een intensiever gebruik van de parkeerplaats bij de Zandzee.

Kaart 1 Begraafplaats Bussum en omgeving met mogelijkheden voor een natuurbegraafplaats (rood = natuurbegraafplaats, zwart is alternatief voor parkeerplaats)

De overige aandachtspunten voor deze locatie zijn de volgende:

- Er moet voldoende parkeerruimte blijven voor uitvaarten; minimaal 32 parkeerplaatsen volgens de parkeernorm. Het aantal benodigde parkeerplaatsen varieert per uitvaart. Voorgesteld wordt om een gedeelte van de gemeentelijke opslag om te vormen tot parkeerplaats. Dat is voor beide begraafplaatsen en voor Monuta een goed alternatief. Men kan dan via een nieuw aan te leggen pad aan de noordkant van de Nieuwe R.K.-begraafplaats de begraafplaatsen en het terrein/gebouw van Monuta bereiken (zie kaart 1). Het is intern bespreekbaar dat een deel van de opslag wordt ingericht als parkeerruimte.
- Afdeling verkeer heeft aangegeven dat de ontsluiting van de nieuwe parkeerplaats op de rotonde in principe mogelijk is, bij voorkeur wel in combinatie met de inrit/uitrit van Monuta. Deze zou dan opgeheven moeten worden. Ook moet goed gekeken worden naar het uitzicht; het groen rond de opslag lijkt het uitzicht vanaf de uitrit te blokkeren.
- In het kader van Keerpunt Noord zijn een verkennend bodemonderzoek en een quickscan flora & fauna en een nader onderzoek flora & fauna uitgevoerd op de gemeentelijke opslag. Hieruit zijn enkele aandachtspunten gekomen. Op de opslag komt een teunisbloempijlstaart voor en ligt een bij-burcht van een das. De aanleg van een parkeerkeerplaats is een andere activiteit dan de aanleg van Keerpunt Noord. Derhalve zal opnieuw onderzoek moeten worden gedaan. Meer informatie over de reeds uitgevoerde onderzoeken is te vinden in bijlage 2.

- Bij de verkenning van de mogelijkheden voor natuurbegraven bij de Algemene begraafplaats Bussum speelt mee dat twee locaties langs de Struikheiweg momenteel in beeld zijn als locatie voor Keerpunt Noord, huisvesting voor mensen met complexe problematiek. De definitieve besluitvorming over de locatiekeuze moet nog plaatsvinden. Aanleg van een natuurbegraafplaats op de voorgestelde locatie heeft geen invloed op de locatie van Keerpunt Noord.

Afbeelding 5 Breed pad tussen de Nieuwe R.K.-begraafplaats (links) en uitvaartcentrum Monuta (rechts). Dit kan doorgetrokken worden naar de gemeentelijke opslag

Op basis van de genoemde voor- en nadelen en de aandachtspunten kan de volgende conclusie worden getrokken. De locatie 'parkeerplaats aan de noordwestzijde van de begraafplaats' is geschikt als natuurbegraafplaats. Wel moet er een nieuwe parkeerplaats gerealiseerd worden met minimaal 32 parkeerplaatsen. Wat ervoor nodig is om deze locatie te realiseren, is te vinden in hoofdstuk 4.

3.2.1.2 Groenstrook aan de zuidoostzijde van de begraafplaats

Aan de zuidkant van de begraafplaats ligt aansluitend aan de begraafplaats een wat bredere groenstrook. Dit is een lange en smalle strook variërend in breedte van 5 meter tot 30 meter, aansluitend aan de groenstrook op de begraafplaats. In eerste instantie leek deze locatie gunstig voor de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats. Een deel van deze openbare groenstrook langs de Struikheiweg zou bij de begraafplaats betrokken kunnen worden. Het wandelpad langs de Struikheiweg zou dan verlegd moeten worden, dichterbij de Struikheiweg. De Struikheiweg en zeker de Bussumergrintweg zijn drukke wegen. Er is in deze zone veel verkeerslawaaï. De voor een natuurbegraafplaats gewenste rustige sfeer en het natuurlijk karakter ontbreken hier.

Afbeelding 2 Foto van pad tussen Struikheiweg en groenstrook langs begraafplaats vlak bij de NS-parkeerplaats

Langs de Struikheiweg moet een zone dichte beplanting worden gerealiseerd om een enigszins natuurlijke sfeer te creëren. Er blijft dan een relatief smalle groenstrook over: de oppervlakte die ingezet kan worden voor natuurbegraven is te klein. Deze locatie is niet geschikt. Bovendien ligt hier nog een zoekgebied voor Keerpunt Noord.

3.2.1.3 Ruimte binnen het huidige ontwerp

Hoewel de algemene begraafplaats niet 'vol' is, zijn er geen gedeelten die kunnen worden omgevormd tot een natuurbegraafplaats. De groenstrook aan de zuidoostkant van de begraafplaats tussen de graven en het parkeerterrein van NS/Struikheiweg heeft nog geen begraaffunctie. De oppervlakte is niet voldoende voor een natuurbegraafplaats (ongeveer 2000 m²). Daarnaast is deze groenstrook hard nodig om de begraafplaats af te schermen van het naastgelegen parkeerterrein. Binnen de contouren van het ontwerp van deze begraafplaats zijn wel mogelijkheden voor natuurlijk begraven.

3.2.2 Begraafplaats Nieuw Valkeveen

Begraafplaats Nieuw Valkeveen heeft een oppervlakte van 5,1 ha. De begraafplaats is een gemeentelijk monument mede door het ontwerp van de architect D.F. Tersteeg. Het centrale grasveld vormt een belangrijke zichtlijn en is een wezenlijk onderdeel van dit ontwerp. Aansluitend aan de bestaande begraafplaats is in 2021 de natuurbegraafplaats gerealiseerd binnen de al bestaande bestemming begraven.

Binnen de contouren van begraafplaats Nieuw Valkeveen en de natuurbegraafplaats zijn geen mogelijkheden om een uitbreiding te realiseren. Aansluitend aan de begraafplaatsen liggen percelen met potentie voor een natuurbegraafplaats. Deze locaties zijn ook verkend in het kader van deze haalbaarheidsstudie.

Kaart 2 Ligging begraafplaats Nieuw-Valkeveen en twee potentiële locaties bij in de omgeving van de begraafplaats (rood = Staatsbosbeheer, zwart = GNR)

3.2.2.1 Bosstrook aan de zuidkant van de natuurbegraafplaats

Direct aangrenzend aan de natuurbegraafplaats ligt een bosstrook die zeer geschikt lijkt voor natuurbegraven. Door enkele openingen in het hek te maken dat op de scheiding van de percelen staat, kan deze bosstrook verbonden worden met de al bestaande natuurbegraafplaats. De bosstrook is eigendom van het Goois Natuurreservaat (GNR).

De voordelen van deze locatie: zijn

- Ligt aansluitend aan begraafplaats Nieuw Valkeveen en de natuurbegraafplaats. Aula, buitenaula, toiletten en parkeerplaats kunnen gebruikt worden.
- Is oud bosgebied en heeft al de sfeer van een natuurbegraafplaats.
- Door een wandelroute door de bosstrook te laten slingeren waarbij aan weerskanten van de route begraven kan worden, hoeven weinig bomen gekapt te worden.
- De bosstrook heeft een oppervlakte van circa 1,1 ha (gedeelte langs de natuurbegraafplaats), zie bijlage 3. Hier is ruimte voor circa 300 -350 natuurgraven waarbij rekening wordt gehouden met de bestaande bomen.

Afbeelding 6 Beeld van de bosstrook, gezien vanaf begraafplaats Nieuw-Valkeveen, oktober 2025

De locatie kent ook beperkingen (zie bijlage 3 voor kaartmateriaal). Dit zijn:

- De bosstrook is geen eigendom van de gemeente, maar van het Goois Natuurreservaat.
- De bestemming is deels 'Bosgebied' en deels 'Waterbouwkundige doeleinden'. Het gaat om een secundaire waterkering. Om de bestemming 'waterbouwkundige doeleinden' ligt een beschermingszone. Voor (graaf) werkzaamheden/werkzaamheden die de bodem verstoren in een bestemming 'waterbouwkundige doeleinden' en de bijbehorende beschermingszone is altijd een aanlegvergunning nodig. En dat gaat het om eenmalige werkzaamheden, niet om begraven over een langere termijn.
- De bosstrook is onderdeel van NNN-gebied;
- De bosstrook valt in het beschermingsgebied van oude bosbodems. Oude bosbodems mogen niet verstoord worden.

Op basis van de voordelen en de beperkingen kan de conclusie worden getrokken dat deze locatie qua entourage bijzonder geschikt is voor een natuurbegraafplaats. Voor deze locatie is echter wel een bestemmingswijziging nodig. Door de vele beperkingen en beschermingen zal niet eenvoudig zijn om op deze bosstrook een natuurbegraafplaats te realiseren. Wat ervoor nodig is, wordt besproken in hoofdstuk 4.

3.2.2.2 Voormalige parkeerplaats van Staatsbosbeheer

Aan de Oude Huizerweg ligt een voormalige parkeerplaats van Staatsbosbeheer. Deze locatie grenst niet direct aan de begraafplaats Nieuw Valkeveen. De verbinding is de Oude Huizerweg, die hier een zandweg is.

De voordelen van deze locatie zijn:

- Ligt niet ver begraafplaats Nieuw Valkeveen en de natuurbegraafplaats. Aula, buitenaula, toiletten en parkeerplaats kunnen gebruikt worden.
- Ligt in een bosrijke omgeving.

Afbeelding 7 Beeld van de voormalige parkeerplaats van Staatsbosbeheer, oktober 2025

Beperkingen van deze locatie:

- Het grasveld heeft een oppervlakte van ongeveer 1.760 m². Hier is ruimte voor 60-70 natuurgraven.
- De locatie is eigendom van Staatsbosbeheer.
- De bestemming is Bosgebied. Bestemmingswijziging is nodig.

- De locatie is onderdeel van NNN-gebied;
- De locatie valt in het beschermingsgebied van oude bosbodem. De kanttekening is dat deze locatie is parkeerplaats geweest en nu grasveld. Dus zal de bescherming voor oude bosbodems mogelijk minder zwaar tellen.
- De locatie is nu een grasveld. Hier zal een beplantingsplan gemaakt moeten worden om een passende sfeer te krijgen.
- Er is geen ruimte voor een parkeerplaats. Wanneer deze plek benut wordt moet er geparkeerd worden bij Nieuw Valkeveen en de nabestaanden over de openbare zandweg naar deze locatie lopen.

Op basis van de voordelen en de beperkingen kan geconcludeerd worden dat de beperkingen niet opwegen tegen de voordelen. Op deze locatie is maar een beperkt aantal natuurgraven mogelijk en de locatie is niet in eigendom bij de gemeente. Daarnaast is voor deze locatie een bestemmingswijziging nodig.

3.3 Overige potentiële locaties

Behalve naar mogelijkheden voor een natuurbegraafplaats aansluitend aan of in de nabijheid van de gemeentelijke begraafplaatsen is ook gekeken naar de locatie Golfbaan Naarderbos. Deze locatie is door medewerkers van de begraafplaats aangedragen als een mogelijk geschikte locatie. Op het moment van de uitvoering van het haalbaarheidsonderzoek was er nog geen exploitant gevonden voor de golfbaan. Om die reden is de locatie onderzocht op de mogelijkheden voor een natuurbegraafplaats.

3.3.1 Naarderbos locatie Golfbaan

De locatie die is verkend ligt aan de IJsselmeerweg, direct naast de afslag van de A6.

Kaart 3 Naarderbos met locatieaanduiding gebied met potentie voor een natuurbegraafplaats

De locatie is onderdeel van recreatiepark Naarderbos en heeft een oppervlakte van ruim 20.000 m². De locatie ligt naast de golfbaan. De golfbaan is aangelegd op een afvalstort die in 2003 is beëindigd. Op de afvalstort is een afdichtende laag en een afdeklaag van grond aangebracht. Deze afdichting mag onder geen beding beschadigd worden. De potentiële locatie voor een natuurbegraafplaats ligt echter net buiten de afvalstort en de golfbaan.

De golfbaan in het Naarderbos is op dit moment niet in gebruik. De gemeente zoekt een nieuwe exploitant en hoopt eind 2025 of begin 2026 een contract te kunnen sluiten met een exploitant voor de golfbaan. De locatie ligt binnen de grenzen van het gebied waarvoor een exploitant wordt gezocht.

Bij de aanbesteding is een van de voorwaarden dat de bestaande natuurwaarden behouden moeten blijven en verhoogd moeten worden. De ecologische zone moet verbreed worden. Doelsoorten voor de ecologische zone zijn soorten als otter, ringslang, reeën. De otter vraagt water en dat gaat niet samen met een natuurbegraafplaats. Vanuit ecologisch oogpunt is toename van het gebruik van het gebied, zoals voor een natuurbegraafplaats, niet gewenst.

De strook direct langs de IJsselmeerweg ligt hoog genoeg om te kunnen begraven. Echter het middengedeelte ligt onder NAP (bron AHN). Hier kan niet begraven worden.

Afbeelding 8 Beeld van hoger gelegen rand langs de IJsselmeerweg

Op de locatie is het verkeersgeluid vanaf de snelweg en de IJsselmeerweg hoorbaar. Deze locatie ligt niet in de buurt van een begraafplaats. Dat betekent dat (eenvoudige) voorzieningen aangelegd moeten worden.

De conclusie is dat hoewel de locatie ruim voldoende groot is voor een natuurbegraafplaats voldoet de locatie niet aan de technische eis om voldoende afstand tot het grondwater te houden. Daarnaast is verkeersgeluid hier goed hoorbaar en ligt de locatie niet in de buurt van een begraafplaats. De conclusie van deze verkenning is dat de locatie Naarderbos niet geschikt is om een natuurbegraafplaats te realiseren.

3.4 Conclusies verkenning

In voorgaande paragrafen zijn de mogelijkheden voor de realisatie van een natuurbegraafplaats verkend. Uit deze verkenning is gebleken dat de mogelijkheden zeer beperkt zijn. Bij vijf gemeentelijke begraafplaatsen is een natuurbegraafplaats niet mogelijk. Ook de onderzochte locatie in het Naarderbos is niet geschikt voor een natuurbegraafplaats. Alleen bij de begraafplaats Nieuw Valkeveen/natuurbegraafplaats Naarden en de algemene begraafplaats Bussum liggen potentiële locaties. De locatie parkeerplaats algemene begraafplaats Bussum biedt de beste mogelijkheden om binnen afzienbare tijd een natuurbegraafplaats te realiseren.

3.5 Voorkeurslocatie tweede natuurbegraafplaats

Op basis van de verkenning is het advies om nu te kiezen voor het toevoegen van een natuurbegraafplaats aan de algemene begraafplaats Bussum. Er zijn hier weinig belemmeringen. Een natuurbegraafplaats toevoegen aan de algemene begraafplaats Bussum zorgt voor een grotere diversiteit aan mogelijkheden tot begraven en het vergroten van de biodiversiteit van deze locatie. Op deze locatie zijn 200-225 natuurgraven mogelijk.

Omdat in Nederland de behoefte aan natuurbegraven toeneemt, is het advies ook te kijken naar de langere termijn en in gesprek te gaan met het Goois Natuurreservaat (GNR) over de mogelijkheden van de bosstrook langs de natuurbegraafplaats Nieuw Valkeveen.

4 Uitvoeringsstrategie

Uit hoofdstuk 3 blijkt dat de locatie parkeerplaats bij de algemene begraafplaats Bussum de beste mogelijkheden biedt voor een natuurbegraafplaats. In dit hoofdstuk wordt aangegeven wat er nodig is om deze natuurbegraafplaats te realiseren en wat de verwachte kosten en opbrengsten zijn.

4.1 Uitwerking

Voor de uitwerking van dit plan moeten de volgende stappen gezet worden:

- Afstemming met Monuta
- Uitvoeren verkennend flora-en faunaonderzoek voor de huidige parkeerplaats en omgeving. Voor de gemeentelijke opslag is al een quickscan uitgevoerd in 2024.
- Bepalen bodemsamenstelling en zuurstofdoorlatendheid
- Voorlopig en Definitief Ontwerp maken met kostenraming
- Overleg met uitvaartondernemers over het plan en informeren gebruikers van de begraafplaats
- Participatie ter voorbereiding aanvraag omgevingsvergunning/afstemming met de buurtbewoners
- Aanvraag omgevingsvergunning (indien nodig voor de uitvoeringswerkzaamheden)
- Uitwerken technisch ontwerp en bestek met definitieve kostenraming
- Aanbesteding werkzaamheden
- Uitvoering werkzaamheden zowel op huidige parkeerplaats als op de toekomstige parkeerplaats.

4.2 Financiën

Er moet rekening gehouden worden met kosten om te komen tot een definitief besluit, voorbereidingskosten en met aanlegkosten.

4.2.1 Definitieve locatiekeuze natuurbegraafplaats

Bij de voorbereiding van het besluit moet rekening gehouden worden met:

- Flora-en faunaonderzoek (verkennend onderzoek) en zo nodig vervolgonderzoek
- Inmeten locatie
- Schetsontwerp
- Kostenraming
- Inzet van een projectleider

Deze kosten worden geraamd op € 55.000 incl. BTW.

Op basis van het schetsontwerp met bijbehorende kostenraming kan een uitvoeringskrediet worden aangevraagd.

4.2.2 Voorbereiding aanleg natuurbegraafplaats

Bij de voorbereidingskosten moet rekening gehouden worden met:

- Ontwerp (VO en DO) van natuurbegraafplaats, nieuwe inrit en parkeeroplossing
- Participatie
- Omgevingsvergunning (indien nodig, kan ook kapvergunning zijn of omgevingsvergunning flora en fauna/natuurvergunning)
- Technisch ontwerp, bestek
- Aanbesteding

4.2.3 Aanleg natuurbegraafplaats

De aanlegkosten omvatten in hoofdlijnen het verwijderen van de bestrating van de parkeerplaats, inrichten van het vrijgekomen gebied als natuurbegraafplaats (groen en gras/bloemenmengsel), inrichten gedeelte van de opslag als parkeerplaats en aanleggen van een pad tussen de nieuwe parkeerplaats en de Nieuwe R.K.-begraafplaats. Een aandachtspunt zijn de kabels en leidingen die in de locatie aanwezig zijn, zoals verlichting en riool. De aanlegkosten zijn afhankelijk van het ontwerp en nu nog niet te ramen.

Om toch een indicatie te kunnen geven is gekeken naar de kosten van de aanleg van de natuurbegraafplaats Naarden. De aanleg van natuurbegraafplaats Naarden is niet volledig te vergelijken met de voorgestelde locatie. De parkeerplaats van begraafplaats Bussum bevat bijvoorbeeld verharding die verwijderd moet worden en een nieuwe parkeerplaats die gerealiseerd moet worden terwijl daarvan geen sprake was bij de aanleg van natuurbegraafplaats Naarden. De projectkosten voor natuurbegraafplaats Naarden bedroegen destijds circa € 280.000 inclusief BTW. Deze begraafplaats is in 2020/2021 ontwikkeld en aangelegd. Deze begraafplaats is ongeveer 11.000 m² en beschikte bij de aanleg over 400 graven.

4.2.4 Beheer natuurbegraafplaats

Het beheer van de natuurbegraafplaats brengt mogelijk extra onderhoudskosten met zich mee. Deze kosten kunnen bepaald worden als er een ontwerp is.

4.2.5 Opbrengsten

Uitgifte van 200 grafrechten tegen een bedrag van € 6.000 per stuk (prijsspeil 2026) betekent € 1,2 miljoen inkomsten in totaal. Deze inkomsten komen voort uit de uitgifte van graven (de grafrechten). Daarnaast kan sprake zijn van inkomsten vanuit het reserveren van graven en het uitvoeren van een uitvaart.

De verwachting is dat een deel van de mensen die kiezen voor een natuurbegraafplaats anders voor een graf op de traditionele begraafplaats hadden gekozen. De inkomsten voor hun uitvaart zijn in dat geval niet te ramen als extra inkomsten. De ervaring van natuurbegraafplaats Naarden laat echter zien dat ook mensen die anders niet voor een uitvaart in deze gemeente hadden gekozen toch begraven worden in Gooise Meren. Dat betekent een toename in het aantal uitvaarten binnen de gemeente en daarmee een toename van de inkomsten. Het is lastig te ramen hoeveel extra inkomsten dit oplevert.

Bijlage 1 Verkenning locaties natuurbegraafplaats – niet geschikt

Algemene begraafplaats Muiden

Dit is een kleine begraafplaats met een hoge grondwaterstand. De begraafplaats is 0,4 ha groot. Er is niet veel begraafruimte meer. De begraafplaats ligt in een bos-/recreatiegebied. Hier is de waterstand echter te hoog om te begraven. Op de begraafplaats zelf, die iets hoger ligt dan de omgeving, zijn al problemen met de waterstand. Daar is nu alleen nog 1-diep begraven mogelijk. De omgeving zou opgehoogd moeten worden om begraven mogelijk te maken; dat is een aantasting van de omgeving en brengt veel kosten met zich mee.

Afbeelding 9 Foto's algemene begraafplaats Muiden

Algemene begraafplaats Muiderberg

Deze begraafplaats heeft geen uitbreidingsmogelijkheden en kent een monumentenstatus. Ook dit is een kleine begraafplaats; de oppervlakte is 1,1 ha. De begraafplaats ligt midden in het dorp Muiderberg. De begraafplaats ligt ingeklemd tussen een weg, de Badlaan, woningen aan twee kanten en een school in aanbouw aan de achterkant. De begraafplaats is een gemeentelijk monument sinds 2020.

Afbeelding 3 Foto's algemene begraafplaats Muiderberg

Oude Rooms-Katholieke begraafplaats in Bussum

De begraafplaats is een gemeentelijk monument en heeft geen uitbreidingsmogelijkheden. Ook dit is een kleine begraafplaats; de oppervlakte is 0,9 ha. De begraafplaats is gemeentelijk monument sinds 2015. Deze begraafplaats ligt ingesloten tussen de Nieuwe Hilversumseweg, het spoor en de woningen aan de Meijerkamplaan.

Afbeelding 4 Foto's Oude R.K.-begraafplaats Bussum

Nieuwe Rooms-Katholieke begraafplaats in Bussum.

De begraafplaats heeft een strak ontwerp en de beschikbare ruimte voldoet niet aan de minimaal noodzakelijk oppervlakte voor een natuurbegraafplaats. De oppervlakte is 1,4 ha. Alle ruimte is benut. De begraafplaats kent een strakke indeling. Een natuurbegraafplaats past niet in de sfeer van deze begraafplaats. De begraafplaats wordt ingesloten door de Struikheiweg, de gemeentelijke opslag, het uitvaartcentrum van Monuta (dit terrein is eigendom van Monuta) en de Algemene begraafplaats van Bussum.

Afbeelding 5 Foto's van strakke indeling Nieuwe R.K.-begraafplaats

Oude Begraafplaats Naarden.

De begraafplaats is een Rijksmonument en heeft geen uitbreidingsmogelijkheden. De oppervlakte is 0,8 ha. Deze begraafplaats is in zijn geheel Rijksmonument sinds 2005. Daarnaast zijn 10 grafmonumenten, het baarhuisje en het toegangshek ieder op zich ook Rijksmonument. De Joodse gemeente heeft een gedeelte in de noordwesthoek van de begraafplaats in gebruik. Er is geen ruimte voor nieuwe functies.

De begraafplaats ligt ingesloten tussen de Brediusweg, de Amersfoortsestraatweg, het Nicolaas Beetspad en door scholen/kinderopvang en woonbebouwing aan de westkant. Bovendien is er veel verkeersgeluid; de Amersfoortsestraatweg is een drukke weg.

Afbeelding 6 Foto's van Oude Begraafplaats Naarden

Bijlage 2 Algemene begraafplaats Bussum

Bestemming

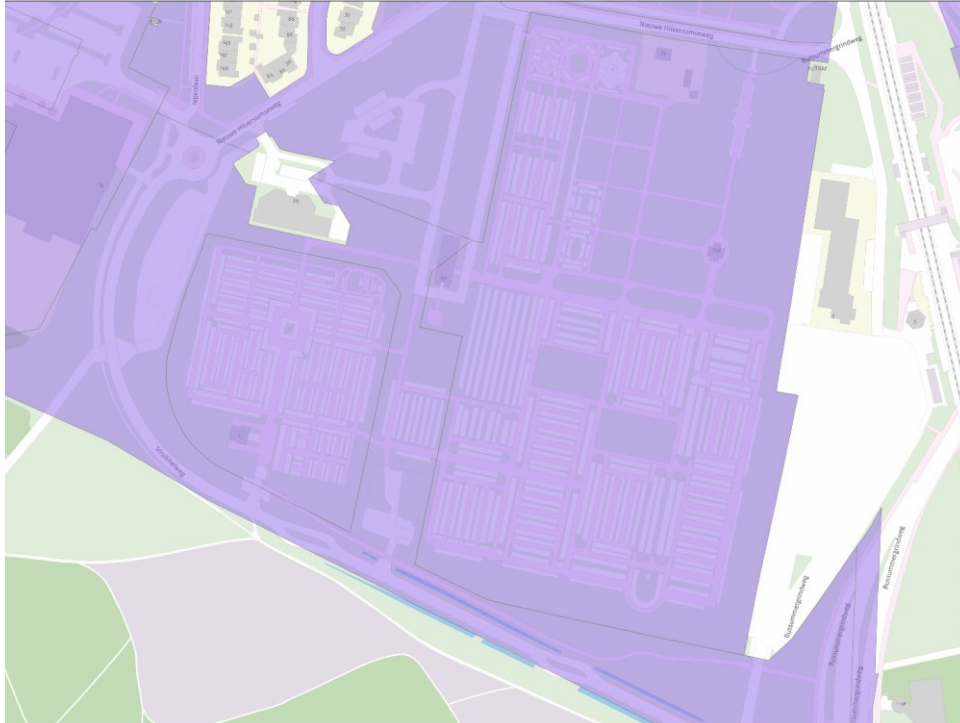
Kaart 4 Bestemmingsplankaart (bron: bestemmingsplan Bussum Het Spiegel-Prins Hendrikpark 2010).

De kleur geel en de letter M staan voor maatschappelijk, met onderaanduiding MB = begraafplaats en Muv = uitvaart (dit geldt voor alle gebouwen, m.u.v. de dienstwoning). Mb(z) = begraafplaats zonder gebouwen.

De opslag heeft de bestemming M(z) = maatschappelijk zonder gebouwen.

De kleur groen en de aanduiding GR staan voor groenvoorzieningen.

Eigendom

Kaart 5 Eigendomskaart met overzicht eigendommen in de omgeving van de begraafplaats. Paars = eigendom gemeente

Verkennend bodemonderzoek

In het kader van de besluitvorming over Keerpunt Noord is verkennend bodemonderzoek uitgevoerd op de gemeentelijke opslag (door Boot organiserend ingenieursburo BV, november 2024).

De belangrijkste conclusies uit het uitgevoerde onderzoek zijn:

- De lichtverhoogde concentraties (minerale olie, lood en PAK) in de grond geven vanuit de Omgevingswet geen noodzaak tot het uitvoeren van nader onderzoek en/of het treffen van sanerende maatregelen.
- Bij grondverzet op de onderzoekslocatie dient er rekening mee gehouden te worden dat de bovengrond deels indicatief wordt ingedeeld in bodemklasse industrie. De ondergrond wordt deels indicatief ingedeeld in landbouw/natuur (altijd toepasbaar).

Zie voor meer informatie het onderzoeksrapport.

Het freatisch grondwater bevindt zich op 4-4,5 m onder maaiveld. Er zijn geen redenen aan te nemen dat dit op de locatie voor de natuurbegraafplaats anders is.

Quick scan flora en fauna

In verband met de besluitvorming over Keerpunt Noord is ook een quickscan flora & fauna uitgevoerd op de gemeentelijke opslag (Lycens, november 2024).

De belangrijkste conclusies uit deze quickscan zijn:

- Een negatief effect van fysieke activiteiten op Natura 2000-gebied kan op basis van de quickscan uitgesloten worden.
- De inrichting en het gevoerde beheer maken het onderzoeksgebied niet tot een geschikte groeiplaats voor beschermde planten maar wel tot een geschikt functioneel leefgebied van verschillende beschermde diersoorten.
- Beschermde diersoorten benutten het onderzoeksgebied als foerageergebied en mogelijk bezetten beschermde grondgebonden zoogdieren en ongewervelden er een vaste rust en/of voorplantingsplaats, bezetten amfibieën er een (winter)rustplaats en nestelen er vogels. Vleermuizen bezetten er geen vaste rust-of voortplantingsplaats; amfibieën bezetten er evenmin een voortplantingsplaats.
- Voor de kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn, wezel), das, boommarter en steenmarter en voor de ongewervelden is nader onderzoek noodzakelijk.
- Er dient te allen tijde gewerkt te worden conform de specifieke zorgplicht.

Nader onderzoek flora en fauna

Voor deze locatie is ook een nader soortenonderzoek uitgevoerd (Lycens, september 2025). Tijdens dit onderzoek is vijfmaal een individuele das waargenomen, zowel bij de in-en uitgang van de burcht als in de houtwal. De onderzoekers concluderen dat hier geen sprake is van een hoofdburcht maar van een bij-burcht. Ook wordt geconcludeerd dat er geen duurzame populatie is in dit gebied, maar dat het wel deel uitmaakt van een netwerk van gebieden die op de langere termijn gezamenlijk wel een duurzame populatie mogelijk maken. Voor de voorgenomen werkzaamheden (Keerpunt-Noord) moet een omgevingsvergunning voor een flora-en fauna activiteit worden aangevraagd.

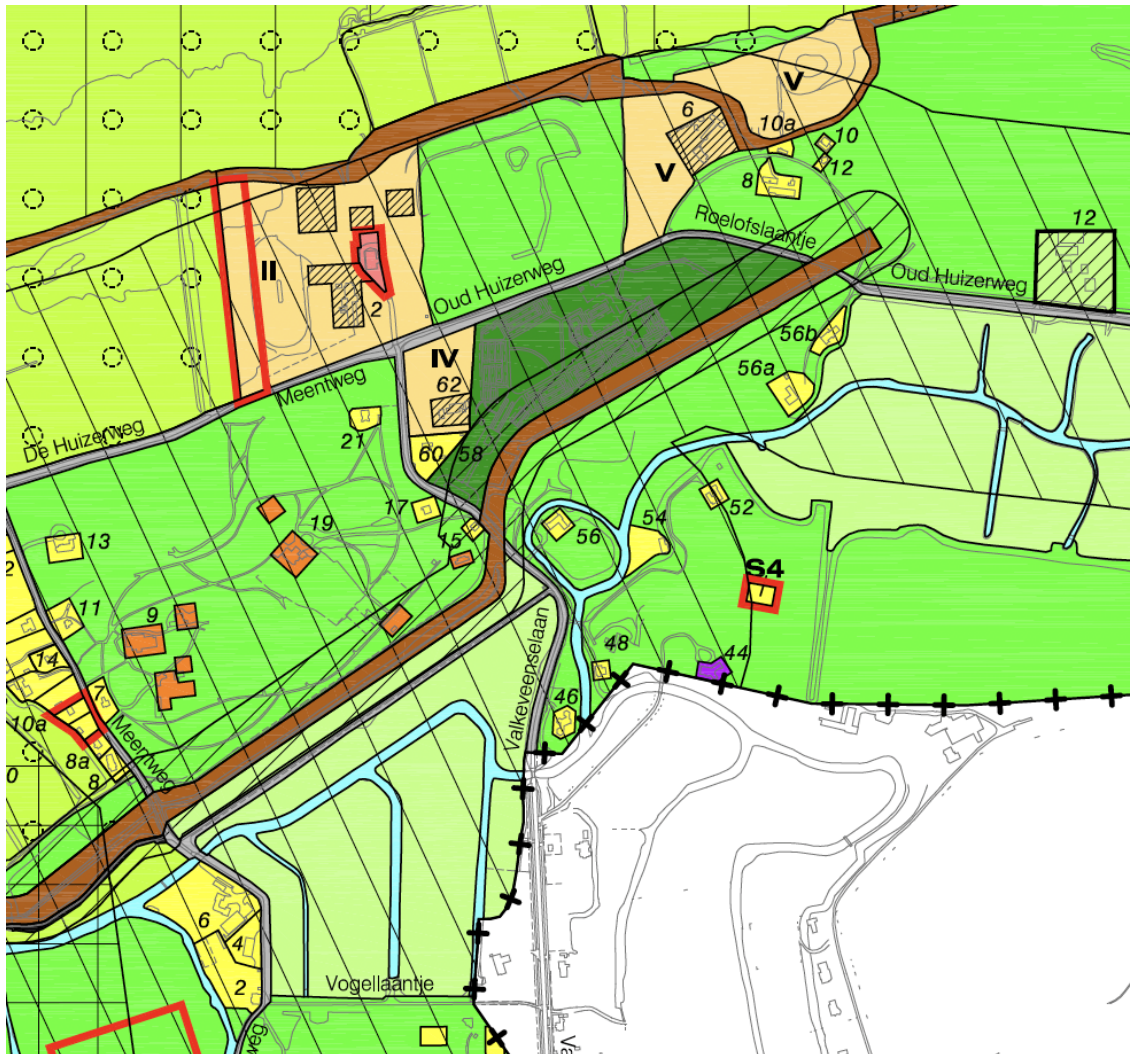
NB: Voor de aanleg van een alternatieve parkeerplaats voor natuurbegraven moet dit opnieuw beoordeeld worden (andere activiteit).

Uit het aanvullend onderzoek is gebleken dat vaste rust- en voorplantingsplaatsen van kleine marterachtigen en boom-en steenmarter uitgesloten zijn binnen het onderzoeksgebied. Voor alle overige soorten geldt te allen tijde de specifieke zorgplicht.

Bij het onderzoek naar de teunisbloempijlstaart zijn rupsen van de soort op de teunisbloemen aangetroffen. Zowel de waardplant, de rups, de vlinder en de pop die overwintert in de strooisellaag zijn zwaar beschermd. Voor de realisatie van Keerpunt-Noord moet een omgevingsvergunning voor een flora-en fauna activiteit worden aangevraagd voor het vernielen van een vaste rust- en voorplantingsplaats van de teunisbloempijlstaart.

NB: Voor de aanleg van een alternatieve parkeerplaats voor natuurbegraven moet dit opnieuw beoordeeld worden (andere activiteit).

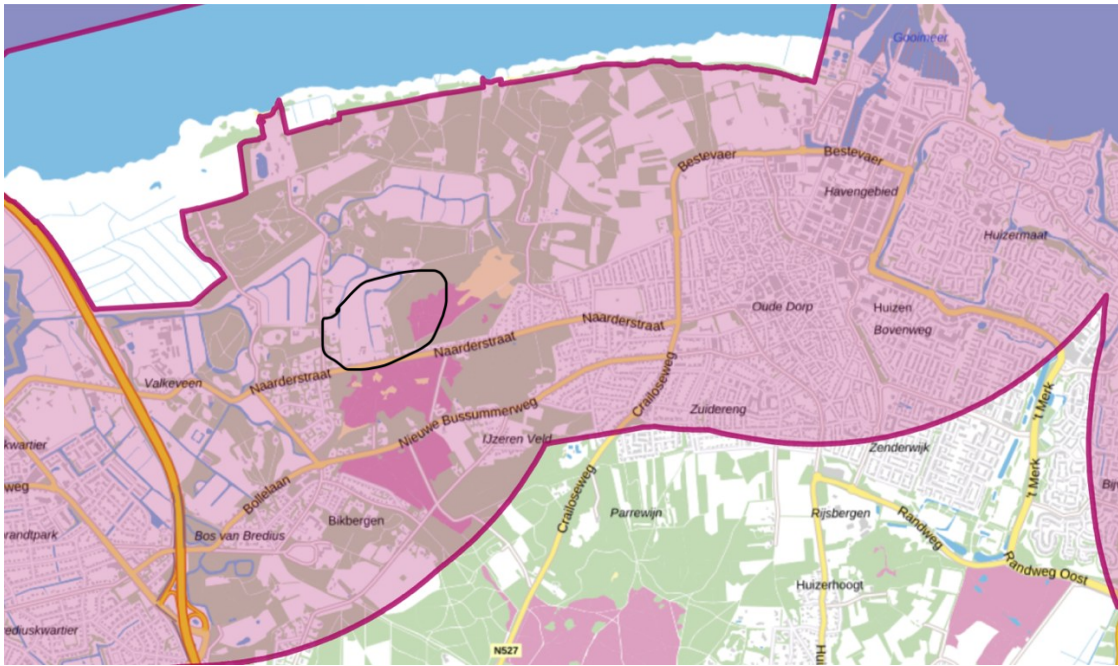
Bijlage 3 Begraafplaats Nieuw Valkeveen

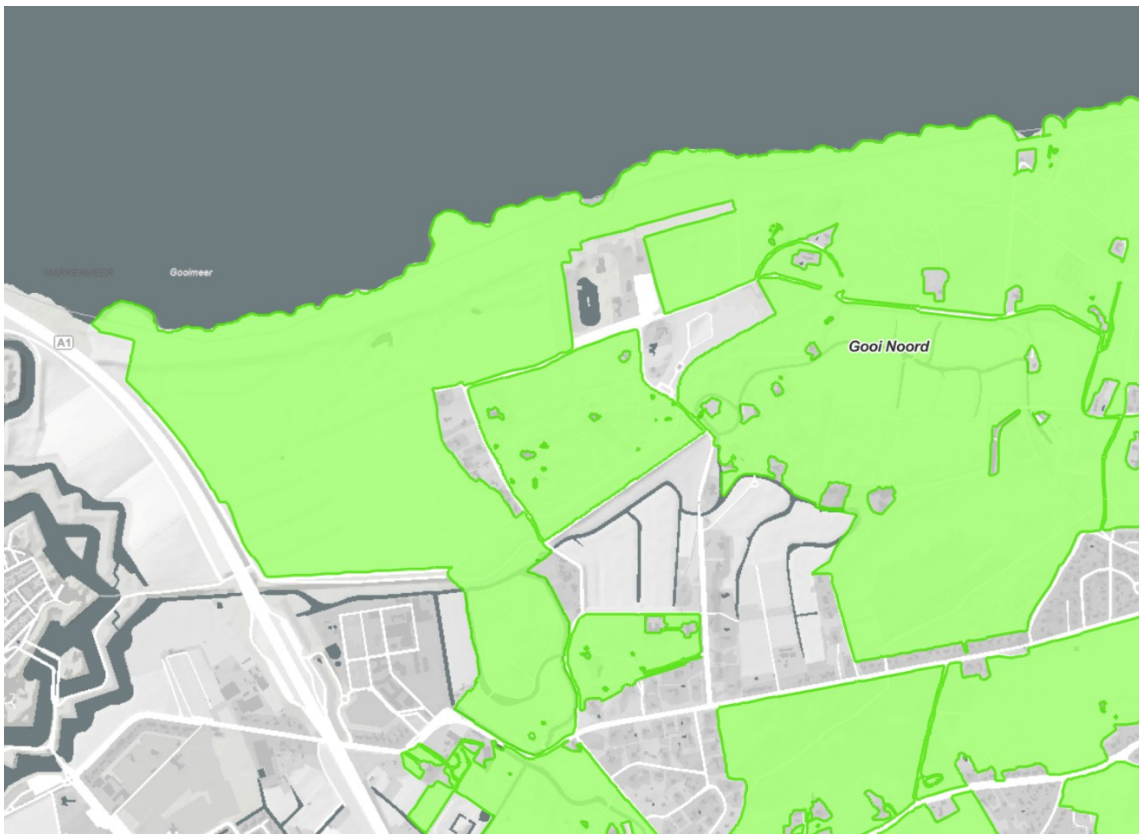
Kaart 6 Uitsnede uit de bestemmingsplankaart van bestemmingsplan Buitengebied Naarden

Bruin = waterbouwkundige doeleinden/waterkering, donkergroen = begraafplaats, lichtgroen = bosgebied

De markering langs de bestemming waterstaattoeleinden is een beschermingszone voor de waterkering. De brede markering over de begraafplaats en de omgeving is een aandachtszone voor wegverkeerslawaaï; deze is voor een begraafplaats niet van belang.

Kaart 7 Natura 2000 met bufferzone (bron: website provincie Noord-Holland)

Kaart 8 Nationaal NatuurNetwerk (bron: website provincie Noord-Holland)

Kaart 9 Overzicht oude bosbodems (bron: website provincie Noord-Holland)